

Aqqalu C. Jerimiassen

UKA 2025/7-1

Atassut

23. September 2025

2026-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq

Aappaagumut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut siullermeerneqartoq, tassaavoq aningaasaqarnerup ukiorpanni qarsupittumik ilusilersortarsimaneranut malitsitut sipaarniarfippassuarnik kinguneqartariaqalersoq.

Atassummiillu maanna naalakkersuisooqataanitsinni akisussaassuseqartumik qasilissangaluarpalluunniit, aningaasaqarnitta inuiaqatigiinnut piffissaq qaninnerusumut qujanarniaannarluni kusassarneqartanngilluinnarnissaa pisussaaffittut isigalugu suleqataaffigissassuarput.

Maannatoruna uani naalakkersuisuusut aningaasartaqartittuusaakkanik inatsisikkut kingorna suliaqaqqinnaversaarilik.

Oqartarnitsuullu Atassummi, aningaasaq avataaniit pilersissuarput uanga illillu kaasarfinniiginnaanngitsoq.

Atassummiillu maannakkumut aningaasarsiornitta ineriartornissaanut tunngatillugu, nunarsuarmi pissutsit najummatsisimanarneri eqqarsaatingalugit pisariaqarpoq aningaasanik tigoriaannarnik eqqanaarsaammik peqartariaqartugut, ullut ajornerit takkuppata annanniutitut atorsinnaasassatsinnik.

Nunarsuatta oqaluttuarisaanerani sorsunnersuit pisarnikuupput, naluarpullu qaqagu sorsunnersuit pingajuat aallarateriaarsinnaanersoq. Unali qularnaappoq, maanna nunarsuarput taamak najummatsisimanarsisimatigitillugu, USA-miillu uppertaalluartut nunatsinni nunaqqatigut sunniiniapiloqqajaasillugit pissutsit isumannaannerulinngivipput.

Spiralilersuisimanerup kingunerissaaq maanna tassa uagut piffissami maanna inuusugut atuataarpagut, tamannalu pillugu inuiattut tulluusimaarniartuuneq tunulliutilaarlugu, inunngunngitsoorsimasut pilersueqataasinnaasorpassuungalugit pillugit naalagaaffik annertuumik ikiuuttariaqarpoq!

Naalagaaffiup pisussaaffini naammassisariaqarpaa, kunngeqarfimmi nunat pingasuusut akorngatsinni nalingiimmik atungaqarsinnaaqquulluta oqartussaaffiit sulit tigumminngisagut pitsaanerungaartumittaaq ingerlattariaqarai nipi ersarinnerutittariaqarparput.

Takoreerparpummi maanna aningaasaqarnitta qanoq ajalusooriaannarmik inissikkiartulerfiani sipaarniutissat iiuminaassinnaangaluaqisut soppassuartigut ingerlanneqartut, allaat sipaarniutit inuppasuit siutaannut tusarnerpallaarunangikkaluaqisut atuutsinneqartariaqalerlutik.

Atassummiit inuiaqatigiittut ajalusuunnginnissarput aningaasaqarnikkut soorunami suleqataaffigissavarput, taamaattumillu pisarnerput malillugu aningaasanut inatsisissami kissaateqassagaangatta

pissarsiarerusutamik aningaasanissaaq malitseqartittareernissaat eqqanaarniassagipput naalakkersuisut naatsorsuutigereersinnaavaat.

Aningaasarsiorneq patajaannerusoq tamatsinnut

Aningaasarsiorfissagut suulluunniit tamaasa nutaat qinerlertuartigit, aporfissat isiginagit.

Suliffeqarfiit assigiinngitsut nunatta aningaasarsiorneranut annertuumik sunniuteqartuusut qujanartaqaat, tamakkulu sulii kingumut malingassaqqissumik iluseqartinnissaat eqqanaarniartuariaqarlutigu.

Nunattali avataaneersunit suliffeqarfiit pigineqartut sinneqartoortillugit aningaasat anisussat piginnittuusunut pissarsiaqaatigisinnaasariaqarpagut, taamaattumillu UKA2023 Atassummiit imm.134 siunnersuutiginiikuusaraluarput itigartinneqarnikuusoq kingumut eqqaasitsissutigeqqikkusupparput isummerfigeqqequlaarlugu naalakkersuisunut.

Tassami aningaasameerpaaffitsinni piffissami, nunatta avataanut suliffeqarfiit sinneqartoortiminnik annissuisuusut sinneqartoortimittit ilaannik annissilernerminni procentinik aaliagersimasunik inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik ataasiartumik akitsuuserneqartussaaitaasariaqarput!

Aalisarneq nunatsinni inuussutissarsiutit pingaarnersaatut inissisimajuarsinnaarpoq, taannaavorlu nukittoqutigalutigulu sanngiequtigisarputtaaq, nunarsuarmi aalisakkat akigissaartillugit aalisarnerluunniit ingerlalluarsimatillugu tamatta malugilluartaqarput pitsaasumik. KISIANNILI! Nunarsuarmi aalisakkat qaleruallilluunniit akii appariaateqarsimappata, qallorneqartulluunniit arlaannik qaleralinnik aalisakkanilluunniit piissassimappat, tamattattaaq aningaasaqarnitsigut inuiaqatigiittut annertuumik eqqornerlunneqaatigisarlugu.

Aalisarnerli nunatsinni aningaasarsiorfiit pingaarnersaatut taajorniartuartillugu, maannakkumut sulii ajorluartumik inuussutissalerinermut oqartussaaffittaa tiguneqanngilarput.

Tamanna Atassummiit 2018-imiilli uteqqiattumik ulloq manna tikillugu naalakkersuisuusartunut qaqqittuartaqarput, allaallumi 2019-imi amerlanerussuteqarlutit taparserneqarluni siunnersuut ingerlaqqinnikuungalualarluni, taamaattoorli naalakkersuinikkut paamaarunneqarluni piviusunngunngitsoortinneqarluni.

Taamanikkut ataatsimiitsitaliat marluusut, tassalu; Aalisarnermut piniarnermut, Nunalerinermullu Ataatsimiitsitaliaq, taavalu; Inuussutissarsiornermut aatsitassanullu ataatsimiitsitaliaq Savalimmiunut angalatinneqarput inuussutissalerinermut ingerlatsiviat pillugu paasisassarsiorlutik.

Angalanerli paasisutissarpassuarnik pissarsiffiungaluaq ajorluartumik kinguneqartitsiviunngilaq, naak ataatsimiitsitaliat marluusut tamarluinnangajavimmik angalareernerminni tamassumunnga tunngasumik Naalakkersuisuusunut apeqquteqarnermikkut sumik ingerlatsinneq toortaqqikkaluaat.

Suliat kinguarsarneqartuut taamak ittut, ila maanna kiisamita tigungaluarutsigit aningaasanut inatsisikkut qanoq akeqaleqaammita, uffalu taanna aningaasarsiornerminni toqqammaviliisuusoq inuussutissarsiut, oqartussaaffittata tiguneratigit nunatsinni nioqqutissiornermikkut immitsinnut naleqqussakkamik inerisaavigeqqissinnaasarput.

Minnerunngitsumillu!

Uagut nammineq nunatta iluani aningaasarsiornikkut nioqqutissiatsinnik annertuumik iluaqutigisinnaasarput! Ila una qinigaaffik aallartittoq eqqarsaatigalugu, oqartussaaffik taanna tigussallugu pimoorussinerusariaqarpugut!

eSport nunarsuatsinni aningaasaqarnikkut unammiaarutini timersorluni unammiaarutiniit arlalissuarniilluunniit aningaasarsiutaanera annerujussuanngoreerpoq, uagulli inuiaqatigiittut sulit tamanna immaqa skærmip saanut igilluni spillernerinnartut eqeersaatitalimmik imigalerluni naatsiat panertunik saaq ulikkaarlugu ingerlattakkatut takorloortarparput, uffa taamaaqqajanngitsoq.

Uteqqillarpullu oqaaseq una taamaammat; aningaasarsiorfissagut nutaat suulluunniit tamaasa qinerlertuartigit!

Ukiut qulit 15-illuunniit matuma siorna aatsitassanik uulianillu qalluinikkut aningaasaqarnerput ineriartorlualerumaartoq isumalluarfiusimagaluaqaaq, namminerli inatsisitigut nalimmassaaqqinniartuarnitsigut, uuliasiorniaraluanullu akuerissutissanik ujartuissalluni aningaasaliissutaasarsimagaluit ataasiartumik iluanaarutitaqanngitsunut illuartitereernikuunerini maanna takuarput sunannguarluunniit annerusumik tamassumap iluani aallartissimanngitsoq.

Atungarissaarnitta ineriartortinneqarsinnaanera sumiiffiit tummanngisaannakkatta tikinggisaannakkattalu iluatiginerujussuanik aallaaveqartumik, ajoraluartumik aningaasarsiorfissaralugut ukiorpanni iperartittuarsimavagut.

Siunissamut aningaasaqarnerput eqqarsaatigalugu, aningaasarsiornerusariaqaratta nalileeqqittariaqalerpugut allanarsinnaasunik. Tassalu tunup avannaarsua inoqanngitsoq tikingneqanngisaannartoq, ilumut taamatut nunatut allanngutsaaliukkatut namminerlu takussanatigu perusaaginnarniarnersugut? Imaluunniit national parkiunera atorunnaarseriarlugu aatsitassarsiornikkut tamaarsuullugu tummarneqarneq ajormat inoqalerunnanngimmallu iluanaarutigalugu aallartissannginneripput? Isummersuutaannaavorli tamanna, imaanngitsoq aqagumiit tassa qaqqat tamaasa killoqqugigut Atassummiit.

Atassummiit ilisimaarilluarparput Parisimut isumaqatigiissutip atuutsikkiartuaalernissaanut pisussaaffeqarluta, kisiannili aamma nunatut inuiaqatigiit ineriartornerat sallertut isigisassaraarput.

Assersuutissaqqittorlu aajuna, nukissiuutit ataavartut eqqartorneqarneranni qinngornermik ulorianartunik akulliit naameerluinnarneqareerput, naak toqqammaviatigut pitsaanerpaagunalaruurtut akikinnerpaallutillu. Taamaattumillu sumiiffinni nukissiuutinik ataavartunik erngup nukiganik, imaluunniit anorisaatinik pilerneqarsinnaanissaminut akunnakusoortumik unammillernarsinnaasumillu inissisimaffiusuni, ilumut avataaniit orsussamik eqqussuiuarnitsigut ikummatissaqartinnissaanik pilersuineq attattuarniarparpuut?

Suna taava periarfissaava alla?

Nunarput sulit aamarsuarnik peqarpoq. Norgep avannaarpiarsuani Svalbardimi, naak Norge Parisimi isumaqatigiissummut ilaagaluartoq, innaallagissiorfiat aamarsuarnik ikummateqarluni ingerlasuuvoq. Ukiunilu najummatsisimanarfiusuni immitsinnut nammineq nukissiuuteqarnikkut 100%-imik eqqarsassagutta, isorliunerusuni sumiiffinnilu minnerni nukissiuutit ataavartut imaaliinnaq pilersinneqarsinnaanngiffiini eqqarsaat taanna kaavissinnaanerparput? Uani migutsitsinerunissaq pinngilarput, maannali aamarsuarnik ikummateqarluni nukissiorfiit nutaaliaanerusut

migutsitsinnginnerusumik ingerlateqartut arlaatigut paasisassarsiorfigisariaqarneri soorluuna pisariaqatooratarsinnaasoq. Soorunami nukissiuutit ataavartut sallerpaatut aallunneqarnissaat Atassummiit tapersorsorparput, inerisaaqataarusullutalu, uanili avataaniit isumalluuteqarnitta qanoq millisarneqarsinnaanerannut isummat kaavisitassat ilagiinnarpaat una.

Peqqissuserput pineqartillugu Atassummiit tunuarsimaanngittaqaagut peqqinnissaqarfitta pitsaanerpaamik aningaasatigut inatsisikkut angusaqarfiginiarnissaa, taannalu nangittumik piumaarlutigu Naalakkersuisunut neriorsuutigeqqissinnaavarput.

Takornariaqarneq

Takornariaqarneq ukiuni kingullerni inuussutissarsiutit ineriartornerpaartaatut siuariartornerpaartaatullu taaneqarsinnaavoq.

Taannali taaginnariarlugu kikkut sumilu iluanaarneq pillugu aporaaffeqaqqajaaneq aallartittartoq ilisimaarilluarparput, taakkuttaali illikaallariaraanni, aningaasaqarnikkut pitsaanerpaamik inuaqatigiinnut iluaqutaanissaa eqqartulaariartigu.

Silaannakkut angallannikkut tikittartut ukiut kingullit sallaatsumik qummukaarnerat nammassinnaasatsinnik ineriartortumik ingerlannissaa pingaartuuvoq, tassanilu minikkusunngilarput Atassummiit sinertaq pilersissimasarput, tassalu unnuinermut akitsuut ukiumiit ukiumut nalimmassarneqartuartariaqartoq. Takornariaqarnermillu unnuisarfeqarnikkut ingerlataqartuusut nunatta avataanit pigineqartut qanorluunniit sinneqartoorutaannit annissinermi akitsuummik pilersitsivigineqartariaqarnerattaq pisariaqarpoq, inuiaqatigiit tamatta iluaqutigisariaqarparput nunatta avataaniit tikilluni tamaanga takusassarsioriartortoq, taanna aningaasatut isigisariaqarparput ilaluarisassatuunngitsaq.

Sunali tamarmi nikiallattaraaq umiarsuarsuit takornariataatit pineqalersillugit, taakku eqqartulersillutigit nalunngilarput akorngatsinni naarallaqqaasoqarsiinnaasartoq.

Atassummiillu isumaqarpugut, umiarsuarsuit takornariataatit tikittartut sulii annerungaartumik nunatsinnut aningaasaqarnikkut iluaqutaasariaqartut. Imartatsinnut pulanerminninngaanniit avatagiisinut migutsitsinermut taxa metereqarsinnaangaluarpulluunniit, avatagiisinummi imaannaanneqisumik migutsitsisartut ilisimaneqareerpoq. Taamatuttaarlu talinnermi ilaasumut akitsuut pax tax qanoq qaffasitsigissanersoq eqqartorneqaaqqittariaqarpoq! Akiliisinnaassusaammi annerpaaq tikillugu inissinneqarpat tikittoqartarnikkut ikileriaataanngikkaluamik iluaqitigisinnaanungaluaqaarput. Atassummiillu tamanna qularnaatsumik nalimmassarneqarnissaanut kissaateqarnerput kingumut ingerlateqqissuarput.

Akilerartaarneq

Akilerartaarnikkut inuiaqatigiittut nalimmassaqqittariaqarpugut. Aap, nalunngilarput qiningaaffiup siulia aaqqissuusseqqinnermik ingerlataqartoqarnikuusoq, taannali allaffissornikkut pisarioqaaq akisoqalunilu. Nalilersueqqilaarta, ilumut suila tulluurtuunersoq, imaluunniit tamaat peeriarlugu nuna tamakkerlugu akileraarutip procentia ataatsimik apparneqaannarsinnaannginnersoq? Allaffissornikkummi annikillisaanissaaq eqqartortuartarparput, taannalu ilaalluarsinnaasoq Atassummiit qularinngilarput. Suilami isummamigut kusanarnikuugunaraluaqisoq, ajoraluartumissaaq marlunngornikkut imerniartarfiit qannittalerneranissaaq kinguneqalerami, tamannalu ajoraluartumik uggornartuuvoq, taak siunertaq taannaanngilluinnarsimangaluartoq.

Taamaattumillu uani inatsisartut aningaasanut 2026-imut inatsisissaata siullermeerneqarnerani Atassummiit peqqissaartumik Aningaasaqarnermut akileraartarnermullu ataatsimiitsitaliaq sulisariaqartoq kaammattorumavarput, naalakkersuisut peqatigeqqissaarlugit.

Suleqatigiiffissagut ugartussuagut, aaqqeeqatigiiffiginnaasagullu pitsaanerpaasorisatsinni naaperiaaqatigiiffigalutigit.

Taamatut oqaaseqarluta inatsisissatut siunnersuut Aningaasaqarnermut akileraartarnermullu ataatsimiitaliamut Atassummiit innersuupparput.

EM 2025/7-1

Aqqalu C. Jerimiassen

Atassut

23. September 2025

Forslaget til Finanslov for 2026.

Naalakkersuisoq for Finanser og Skatte

Finanslovsforslaget, der nu førstebehandles, er et forslag, der som følge af den måde, økonomien gennem årene er blevet skruet sammen på, nødvendigvis må medføre mange besparelser.

Fra Atassut vil vi – selvom det kan blive stramt – i vores regeringssamarbejde tage ansvar og se det som en forpligtelse at sikre, at økonomien ikke pyntes kortsigtet til glæde her og nu, men at den bæres ansvarligt frem.

Det er netop nu, at de siddende regeringer ikke længere må lave lovgivning, der blot giver skin af udgifter, som så senere skal repareres på.

Som vi i Atassut plejer at sige: vores økonomi må ikke kun fyldes fra andres lommer – den skal være bygget på vores egne ressourcer.

Med tanke på verdens usikre situationer er det nødvendigt, at vi i forhold til vores økonomiske udvikling sørger for at have reserver liggende, som kan bruges i dårlige tider.

Historien har vist os, at store krige er brudt ud, og vi ved ikke, hvornår en tredje verdenskrig kan begynde. Men sikkert er det, at verdenssituationen er mere usikker end længe, og at vores landsmænd i stigende grad kan påvirkes af USA's religiøse spændinger – det gør ikke tingene mere trygge.

Den økonomiske gældsspiral vil derfor ramme os, den nuværende generation, og derfor må staten yde stor støtte – også med tanke på de generationer, der kunne have været født og bidraget til samfundet.

Staten må leve op til sit ansvar og sikre, at vi som rigsfællesskab kan have lige adgang til de områder, hvor vi endnu ikke selv har kompetencen – dette må siges tydeligere.

Vi har set, at selv om mange besparelser kan være svære, bliver de gennemført, for økonomien er på vej ind i en meget sårbar situation – også selvom sparekravene ikke er populære.

Atassut vil derfor naturligvis bidrage til, at samfundet ikke går bankerot, og vi forventer også, at når vi fremsætter ønsker til finansloven, så har vi på forhånd fundet den økonomiske dækning til det.

En stærkere økonomi for os alle

Vi skal hele tiden søge nye indtægtsmuligheder – ikke frygte barrierer.

Det er vigtigt, at vi sikrer, at de virksomheder, der i dag har stor betydning for Grønlands økonomi, kan fortsætte stabilt.

Men vi må også sikre, at de penge, der tjenes i Grønland, ikke blot forsvinder ud af landet gennem udenlandsk ejede selskaber. Derfor minder vi regeringen om vores tidligere forslag (UKA2023, punkt 134),

som blev afvist, men som vi mener bør genovervejes: nemlig at udenlandske selskaber, der udtager store overskud af landet, pålægges en engangsafgift af en fastsat procentdel, så samfundet også får gavn.

Fiskeriet kan fortsat være vores vigtigste erhverv – men det er også både vores styrke og sårbarhed. Når verdens fiskeripriser er høje, går det os godt, men når priserne falder, eller arter forsvinder, rammes hele vores samfund hårdt.

Derfor er det en stor mangel, at vi stadig ikke har fået overdraget erhvervsområdet fra riget. Atassut har siden 2018 gentagne gange rejst kravet – endda med flertal i 2019 – men stadig uden resultat.

Der har været udvalgsrejser til Færøerne for at lære af deres erfaringer, men uden politisk opfølgning bagefter. Og hver gang dette forsinkes, koster det os dyrt i finanslovene – for det er jo et grundlæggende erhverv for vores økonomi, som vi kunne udvikle langt bedre, hvis vi selv havde fuld myndighed.

Nye erhverv

Vi må også tænke nyt. eSport er i dag en milliardindustri i verden, men vi ser det stadig som ”unge foran en skærm med chips og sodavand” – i stedet for at udnytte det som en økonomisk mulighed.

Det samme gælder råstoffer: for 10–15 år siden troede vi, at olie og mineraler ville blive en ny velstandskilde, men gennem vores egen tøven og konstante regelændringer, samt mangel på tilladelser, er intet kommet i gang.

Må vi genoverveje, om vi vil lade Nordøstgrønland forblive et tomt nationalpark-område uden udvikling, eller om vi vil åbne for kontrolleret udnyttelse til gavn for økonomien. Dette er ikke et krav om at starte minedrift i morgen – men en opfordring til seriøs debat.

Energi

Vi støtter fuldt ud den grønne omstilling og udviklingen af vedvarende energi. Men vi må også være realistiske: i de mest afsides områder kan vi ikke bare etablere vandkraft eller vindmøller, og derfor må vi undersøge muligheden for moderne, mindre forurenende kulkraftværker, ligesom Norge gør på Svalbard, selv under Paris-aftalen.

Sundhed

Atassut vil aldrig give køb på sundhedsvæsenet – vi vil fortsat kæmpe for, at det prioriteres økonomisk, så vi kan sikre den bedst mulige behandling.

Turisme

Turisme er blevet et af de hurtigst voksende erhverv. Men vi ved også, at der hurtigt opstår strid om, hvem der tjener på det. Derfor må vi skabe en udvikling, hvor hele samfundet får gavn.

Vi fastholder, at hotelovernatninger bør reguleres med afgifter, og at udenlandskejede hoteller skal bidrage med skat, så overskuddet ikke blot føres ud af landet.

For krydstogtskibene gælder det, at de bør bidrage mere. De forurener vores miljø, og passagerafgiften (pax tax) bør vurderes igen, så vi får en rimelig indtægt uden at miste turister.

Skatter

Vi må også justere skattesystemet. Den tidligere valgperiode forsøgte en reform, men den blev for bureaukratisk og dyr. Måske er det bedre blot at sænke skatteprocenten lidt for alle i stedet for komplicerede modeller. Vi skal også arbejde for at nedbringe administrationen, som vi ofte taler om.

Derfor opfordrer Atassut til, at Skatte- og Finansudvalget i tæt samarbejde med regeringen arbejder grundigt videre med dette.

Med disse ord sender vi fra Atassut finanslovsforslaget til behandling i Skatte- og Finansudvalget.